

Korenine veselja

Kristjan mora zagotovo biti vesel. Kristjanov optimizem temelji na tem, da se je pred njim odprla resnična pot do Optimuma, in ta Optimum je Bog.

3. Apr. 2016

Človeška ljubezen je po eni strani nekaj stvarnega, obenem pa je podoba ali analogija božje ljubezni. Morda je za razumevanje krščanskega veselja treba pomisliti na veselje zaljubljenega človeka, ki ni brez trpljenja, temveč se ravno v

trpljenju, v stalni čuječnosti, v skrbnosti človek uresničuje. Če zaljubljenec ljubi in je ljubljen, če daje in prejema, potem je vesel, je radosten in prepeva. Zaradi tega se tudi pri otrocih veselje pojavlja na poseben način: kajti njihovo življenje je nenehno prejemanje, so predmet ljubezni, predvsem s strani staršev, pa tudi s strani skoraj vseh, ki nanje gledajo dobrohotno, ki otrokom hočejo dobro.

Ali sreča ne pomeni upati na “srečen konec”?

Svet ne more živeti brez krščanstva — tako močne so zgodovinske posledice dejstva, da je Beseda postala človek —, vendar se je v številnih obdobjih del tega sveta ukvarjal s tem, da ga očrni: dobesedno s tem, da ga obarva s temačnimi, črnimi odtenki. Ljudje dionizičnega kova, po Nietzschejevi terminologiji, so krščanstvo obtožili,

da oznanja smrt, odrekanje, žalost, odpoved svetu. In obratno, kadar zgodovina iz kateregakoli razloga zaide v obdobje obupa, postane optimizem nadležen: Zakaj so ti kristjani srečni, zakaj v njih ni dvoma, zakaj ni v njih tiste večne utesnjenosti? Mar ni tisto upanje na srečen konec nekaj lahkomiselnega, površinskega? Tako pridemo do tega, kot je bilo pričakovati, da je bilo kristjanu očitano, da je žalosten in da je vesel, da je mračen in da je nesramno svetel, da je pesimist in da je triumfalist. Ko cerkveno petje postane kompleksno, polifonično, bogato: »Izgubila se je prvotna strogost.« Ko postane bolj preprosto: »To so spevi smrti, ne pa življenja.«

Paradoksi krščanstva

Kadar pride do teh sočasnih in nasprotujočih si napadov, bi lahko rekli, da tisti, ki na ta način obtožujejo, niso razumeli

»pohujšanja« in »norosti« kristjanov. Chesterton v svojem delu *Tremendous Trifles* pravi: »Resnični rezultat vsake izkušnje in resnični temelj vsake religije je tale: da štiri ali pet resnic, katerih poznavanje je praktično najbolj bistveno za človeka, spada v kategorijo, ki jo ljudje imenuje paradokсна.« Tudi kristjanovo veselje se izraža v paradoksih. Paradokšno je, da Kristus naroča, naj bomo v času posta veseli, naj se nadišavimo in se pokažemo, kot da smo daleč od kakršnekoli žalosti. Človek, ki se posti in je vesel, bo zlahka izpostavljen kritiki, da je hinavec. Vendar je tožnik tisti, ki paradoksa ni razumel.

Tistemu, ki obtožuje, je vedno treba dati priložnost. Vselej je dobro poskusiti razumeti razlog obtožbe. Zato lahko upoštevamo, da ima inteligen ten človek rad kompleksnost, kajti skoraj nič ni

zapisanega v eni sami barvi ali brez različnih odtenkov. Bučno vzklikanje, da »je vse preprosto«, je nadležno značajem, ki se bojijo, da se bo prosojnost spremenila v tančico površinskosti. Tako bo tudi ob trditvi »kristjan je vesel« občutiti nekaj nezadovoljstva: ne more biti tako preprosto.

In tudi ni. Dejstvo, da je bilo krščanstvo napadano z različnih in nasprotnih si strani, dokazuje vsaj to, da je krščansko stvarnost težko zaobjeti na en mah. Preprosto ni isto kot enostavno. Preprostost ne pomeni poenostavljati: preprosto je tisto, kar se ne skriva, toda to, kar ne ostane skrito, je lahko nekaj kompleksnega. Ravno to se dogaja v krščanstvu. Na poseben način pa velja za krščansko veselje.

Gaudium

Latinska beseda za veselje je *gaudium*, ki v Vulgati praktično

vedno služi kot prevod grškega termina, ki pomeni tudi *darilo*, *nagrada*, *miloščina* in *milost*. *Milost* je tisto, kar prejemnik dobi brez truda, zastonj. Radost, veselje, je posledica posedovanje neke dobrine, in sicer velike dobrine, ki jo je mogoče prejeti le zastonj. Med vsemi dobrinami pa je ena, ki je vredna več od ostalih, ljubezen. Primarna oblika zastonj prejete dobrine je ljubezen. Zato zaljubljenec, če ljubi in je ljubljen, če daje in prejema, je vesel, je radosten in prepeva. Zaradi tega se tudi pri otrocih veselje pojavlja na poseben način: kajti njihovo življenje je nenehno prejemanje, so predmet ljubezni, predvsem s strani staršev, pa tudi s strani skoraj vseh, ki nanje gledajo dobrohotno, ki otrokom hočejo dobro.

Zahvaljevanje

Knjiga *Pot*, ki črpa iz krščanskih korenin, ne bi mogla biti daleč od te

bogate linije veselja. V točki 268 lahko preberemo: »Zahvali se mu za vse, kajti vse je dobro.« Zdi se mi, da je to besedilo temeljnega pomena za veselje. Iz tega zahvaljevanja za vse, prejmemo veliko veselje, kakor pravi Evangelij: angeli ob Kristusovem rojstvu oznanijo *veliko veselje* (Lk 2,10); učenci so okrepljeni z blagoslovom Kristusa, ki se je vrnil k Očetu, odšli v Jeruzalem v *velikem veselju* (Lk 24,50-52).

Prošnja za pomoč

Zaradi vsega tega mora Kristjan zagotovo biti vesel. Kristjanov optimizem temelji na tem, da se je pred njim odprla resnična pot do Optimuma, in ta Optimum je Bog. Zaradi tega kristjan ne more biti v stanju dokončne obupanosti. Misel, da je vse tako slabo, da je človeško srce tako pokvarjeno, da ga »niti Bog ne more rešiti«, je le ena od oblik napuha, se pravi, oblika mitičnega

oboževanja samega sebe. Odsev takšnega napuha najdemo tudi v medčloveških odnosih: npr. kronično zagrenjen človek, ki si ne pusti pomagati, ki sem mu zdi, da je njegova »kompleksnost« tolikšna, da je nihče nikoli ne bo mogel razrešiti. In obratno: nič ni lepšega kot značaj človeka, ki si pusti pomagati, ne hlapčevsko, marveč odkrito: »Glej, jaz tega ne znam. Ti mi pokaži.«

V obliki križa

Po drugi strani pa — kakor so bolj ali manj jasno slutili misleci, kot so Kierkegaard, Unamuno in vsi, ki so na tak ali drugačen način govorili o »tragičnem občutju življenja« — v tej zgodovini, v tem času človekovo veselje nikdar ne more biti popolno. Veselje je posledica pridobitve neke dobrine; dobrine, ki je poleg tega zastonjska in je podarjena popolnoma svobodno. Toda v zgodovini človeka ni nobene večne

dobrine (med človekovimi stvaritvami ali izmed naravnih dobrin), da bi jo mogel uživati; in edino večno dobro, ki je Bog, ne more biti »videno«, zato ga v tem življenju tudi ne moremo v polnosti uživati. Znova se približujemo paradoksu. V tem primeru gre za paradoks, na katerega je velikokrat nakazal msgr. Escrivá z besedami »veselje ima korenine v obliki križa«.

[1]

Da bi to bolje razumeli, moramo povezati nekatere, že omenjene ideje. Na primer, vez med veseljem in otroštvom. Ni presenetljivo, da je v knjigi *Pot* korenina veselja opisana kot zavedanje, da smo božji otroci, o čemer je govora v dveh poglavjih, ki obravnavata temo »duhovno otroštvo«. Točko 659 te knjige lahko preberemo v luči točke 860. »Tvoje veselje naj ne bo, kot bi lahko rekli, fiziološko, veselje zdrave živali, temveč nadnaravno, ki izhaja iz tega,

da se odpoveš vsemu in se predaš
ljubečim rokam našega Očeta-Boga.«
»Pred Bogom, ki je večni, si ti manjši
otrok kot dveletnik, če ga primerjaš s
sabo. In razen tega, da si otrok, si
božji otrok. — Ne pozabi tega.«

V *Poti* je veselje povezano s
sprejemanjem božje volje, vendar ne
v hladni pasivnosti. Ta volja je volja
Očeta, in znano nam je, kako je oče
na neki način, zaradi koristi otroka,
bolj kot k ukazovanju nagnjen k
temu, da ustreže. Kolikor gre za
dobro otroka: to je ključno. Človek je
stalno nagnjen k temu, da si gradi
svet samo po svojem okusu, kot mu
narekuje temačnost egoizma. Zaradi
tega ne doseže zavedanja o
resničnem statusu veselja na tem
svetu, o tistem, kar je v jasnih
potezah povzeto v *Poti*: »Veselje
ubogih ljudi, pa čeprav izhaja iz
nadnaravnega, vedno pusti grenak
priokus. — Kaj pa si mislil? — Tukaj
spodaj je trpljenje sol našega

življenja« (št. 203). Z drugega zornega kota je pokora »veselje, čeprav naporno« (št. 548). Zato je stiske treba sprejemati v trdnosti: »Če stiske sprejemaš s potrjim duhom, izgubiš veselje in mir (...)« (št. 696).

Korak za korakom prihaja na dan tesna in nerazdružljiva povezava med veseljem in križem, še zlasti, če upoštevamo, da je v drugih delih msgr. Escrivája s teološko globino nakazana primernost tega, da termin križ uporabljamo samo v pomenu edinega, Kristusovega križa. Te teme se dotika veliko odlomkov iz *Poti*: »Če se vse dobro izteče, se veselimo in slavimo Boga, ki je omogočil uspeh. — In če se konča slabo? — Veselimo se in slavimo Boga, ker si z njim lahko delimo njegov sladek križ« (št. 658). Vrhunec tega morda doseže v poglavju *Božja volja*: »Popolno sprejemanje božje volje nujno prinaša radost in mir: srečo na križu.

— Takrat vidimo, da je Kristusov jarem sladek in da njegovo breme ni težko« (št. 758). Zakaj? Zato ker je prvi, ki do konca sprejme voljo Očeta, Kristus, in to sprejetje ga pripelje do smrti, do smrti na križu. On, ki je Sin, Beseda. Zato mora kristjan, ki je božji sin v Božjem Sinu, iti skozi križ, da bi se zavedel korenin veselja; takrat zazna, da jarem ni jarem, da breme ni breme, kljub temu, da je to še vedno breme in jarem. In neizogibno se moramo spet spomniti na moč paradoksa.

Ker ni mogoče istočasno slediti vsem nitim krščanskega pogleda na življenje, se prej, ko je bilo govora o povezavi božje otroštvo-križ, nismo dotaknili nečesa drugega, kar je prav tako neločljivo povezano: ljubezen. Samo ljubezen omogoča sprejeti križ. Kot pravi sv. Terezija v spisu *Ustanavljanje samostanov*:

»Ljubezen, če je popolna, ima to moč: da pozabimo na svoje veselje, da bi

razveselili tistega, ki ga ljubimo.« To je starodavna človeška izkušnja in ni razloga, da bi bilo glede božje ljubezni drugače.

Človeška ljubezen je po eni strani nekaj stvarnega, obenem pa je podoba ali analogija božje ljubezni. Morda je za razumevanje krščanskega veselja treba pomisliti na veselje zaljubljenega človeka, ki ni brez trpljenja, temveč se ravno v trpljenju, v stalni čuječnosti, v skrbnosti uresničuje. Gre torej za veselje, ki je daleč od površinskosti, gre za zadovoljstvo, ki nima nič skupnega z lahkomiselnostjo; to je občutena radost, skrbnost, v kateri človeška oseba dosega uresničenje.

Sedaj je morda lažje videti, zakaj žalostno predstavljanje krščanstva pomeni izkrivljanje nadnaravne resnice o veri. »Resnična krepost ni žalostna in zoprna, temveč prijazno vesela« (št. 657), ljubeznivo vesela, se

pravi, da je vesela, ker izhaja iz ljubezni, kajti ljubezniv je le, kdor ljubi. Na nekem drugem mestu v knjigi je govora o Kristusovih očeh, »katerih pogled je sama ljubeznivost«. Zato lahko razumemo sledeče: »Dolg obraz, ... odbijajoče vedenje, ... smešen izgled, ... neprijetno vzdušje. Misliš, da boš tako druge navdušil za Kristusa?« (št. 661). Ali pa še drugje: »Ne bodi žalosten. — Tvoj pogled na stvari naj bo bolj ... “naš” — bolj krščanski« (št. 664).

Pot, tako kot vsa vélika dela duhovne književnosti, ki obravnavajo krščansko stvarnost, se upira temu, da bi jo spravili v okvir lahke dihotomije optimizem-pesimizem, v poenostavitev »najboljšega izmed mogočih svetov« (Leibniz) ali »najslabšega izmed mogočih svetov« (Schopenhauer). V tem svetu je prihajalo in na nenavadno učinkovit način prihaja do greha, do žalitve

Boga, ki se kaže v neusmiljenem izkoriščanju ljudi. Ampak greh ni zadnja, niti dokončna stvar. Preko križa naposled pride vstajenje; vzvišeno zveličavno trpljenje, ki napravi prostor veselju — sedaj v obliki oznanila, kasneje pa kot popolna posest. Delo križa je zmaga, naporno zmagovanje, ki se v teku zgodovine nadaljuje v svetlotemnih odtenkih človeške svobode, ki so isti svetlotemni odtenki kot pri veselju.

[1] Pogosta besedna zveza v besedilih ustanovitelj Opus Dei. Najdemo jo npr. v *Jezus prihaja mimo*, 43.

R. G. Perez

pdf | document generated
automatically from [https://
dev.opusdei.org/sl-si/article/korenine-
veselja/](https://dev.opusdei.org/sl-si/article/korenine-veselja/) (7. Avg. 2025)